

Immunológia alapjai

9. előadás

**Az antigén-receptor gének
szerveződése és átrendeződése.**

Az antigén-receptor gének kifejeződésének főbb kérdései

- Minden testi sejt tartalmaz TcR/BcR géneket – szerkezet?
- Csak T-sejtek (TcR) és B-sejtek (BcR) tudnak receptor fehérjéket termelni – kifejeződés indukciója és szabályozása?
- A kódoló gének túlnyomó része a V-régiót határozza meg, ugyanakkor a fehérje-termék nagyobbik része a C-régiót építi fel – átrendeződés folyamata és (korlátozott) diverzitás?

Az Ig-gének szerveződése

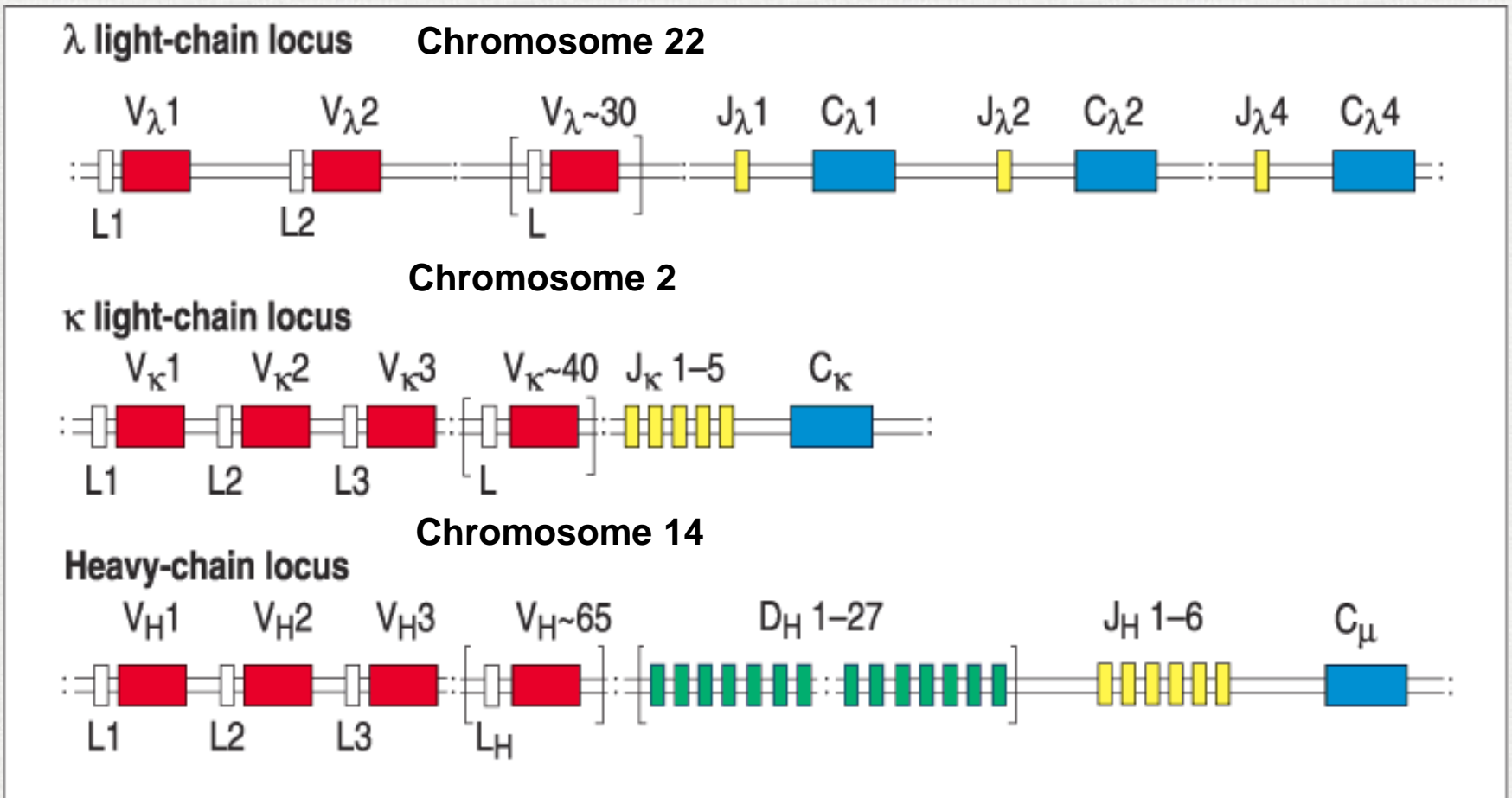
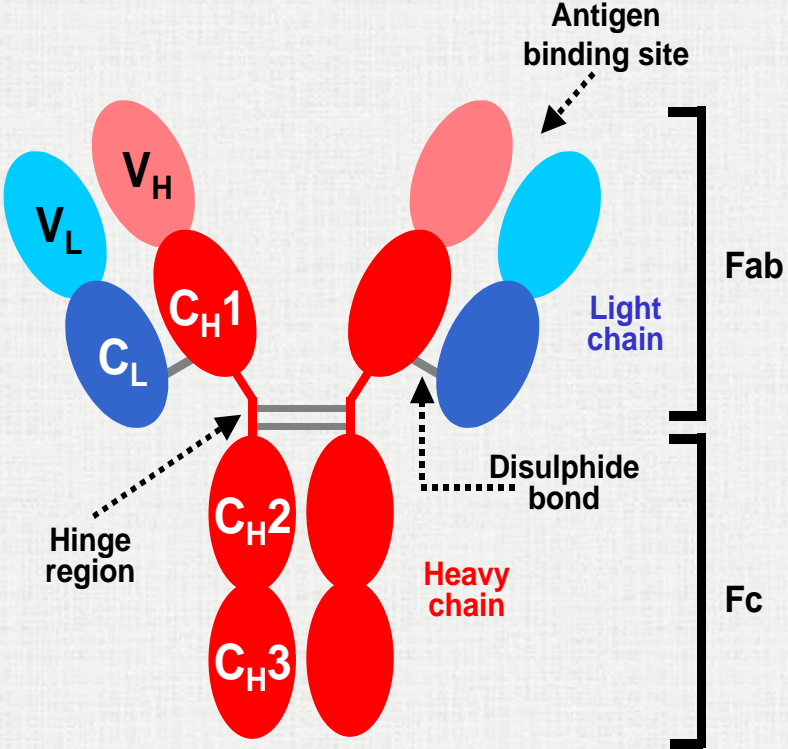

Fig 4.4 © 2001 Garland Science

TdT: N-inszerció/CDR3

1. Allél-kizárás (H)
2. Sikertelen átrendeződés
→ sejt-pusztulás
3. Izotípus-kizárás (L)

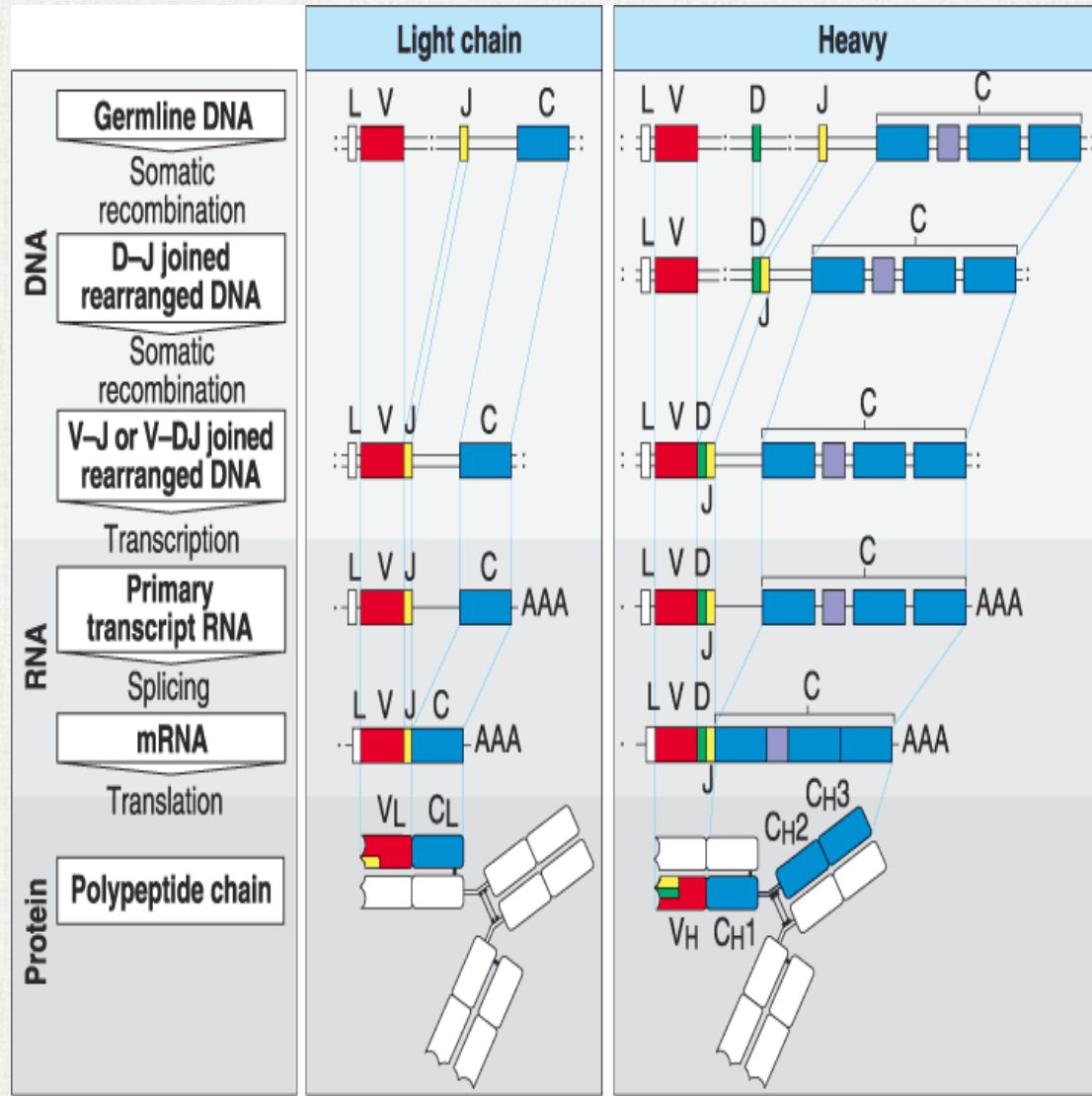
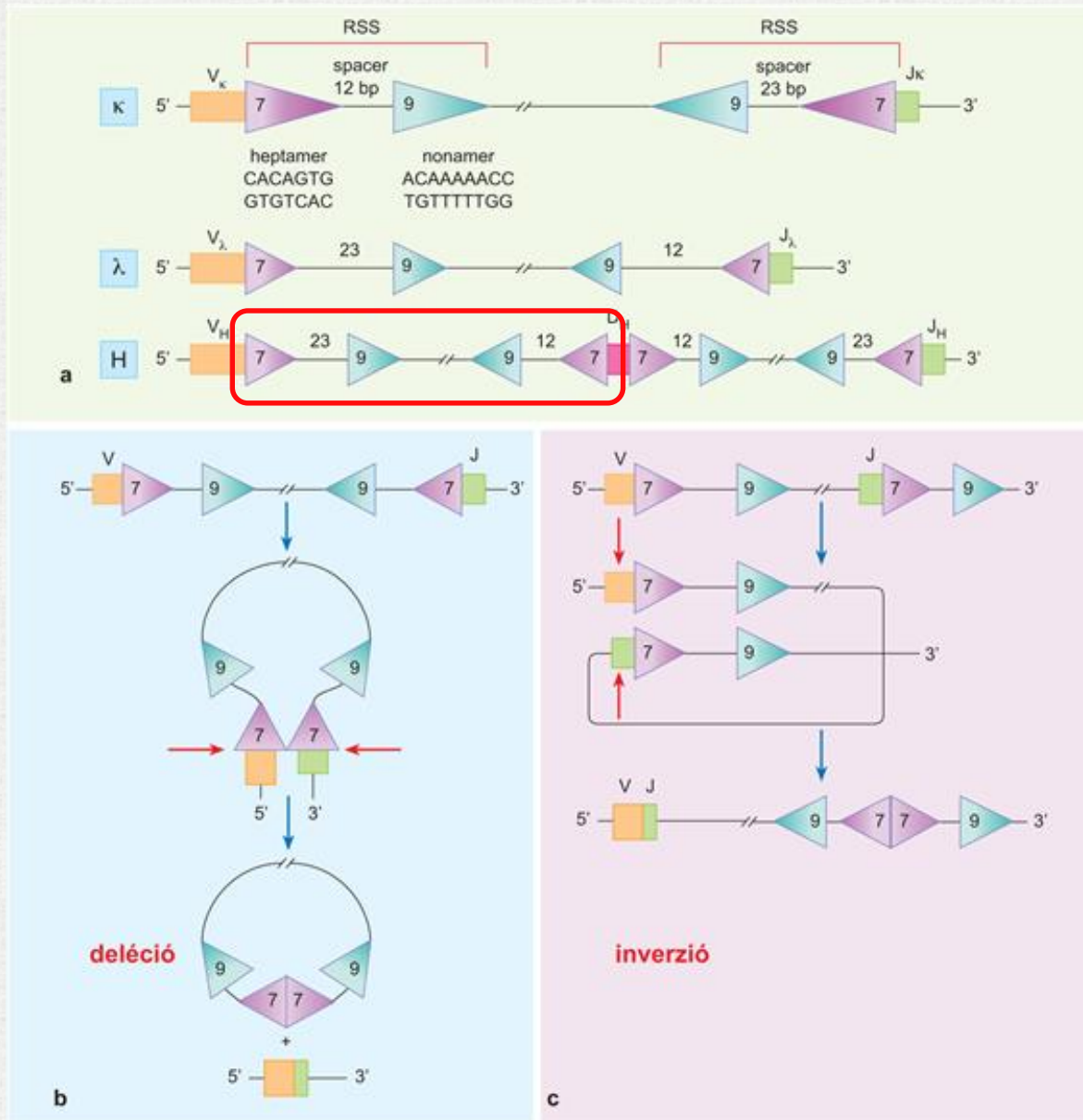

Fig 4.2 © 2001 Garland Science

**Rekombináz-aktiváló gének:
RAG-1, RAG-2**

A V-D-J kapcsolódás mechanizmusa

Az Ig-sokféleség/diverzitás kialakulása

- Az Ig V/D/J szegmentumok száma és rekombinációja.

V_H : CDR1/2 - genomiális

$V_H D J_H$: CDR3 – rekombinációs/random

- TdT hatása – CDR3 (hiányában P-inszerció – B-1 sejt dominancia)
- Az alegységek kapcsolódása (IgH/IgL).
- Orientáció: 7/9 spacer szekvenciák és 12/23 bázispár-szabályok

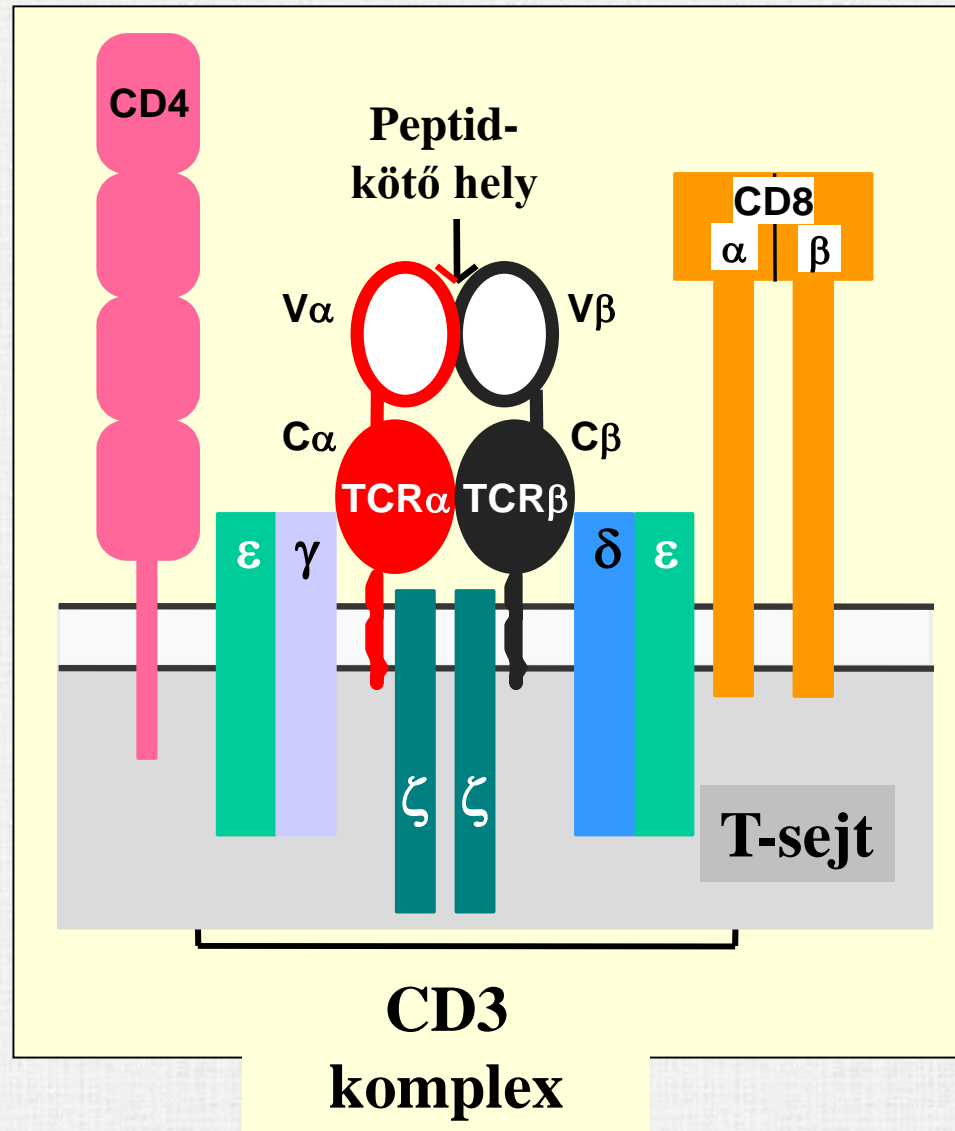
Recombination Signal Sequence (RSS –VDJ-rekombináz):

T-sejt receptor (TcR)

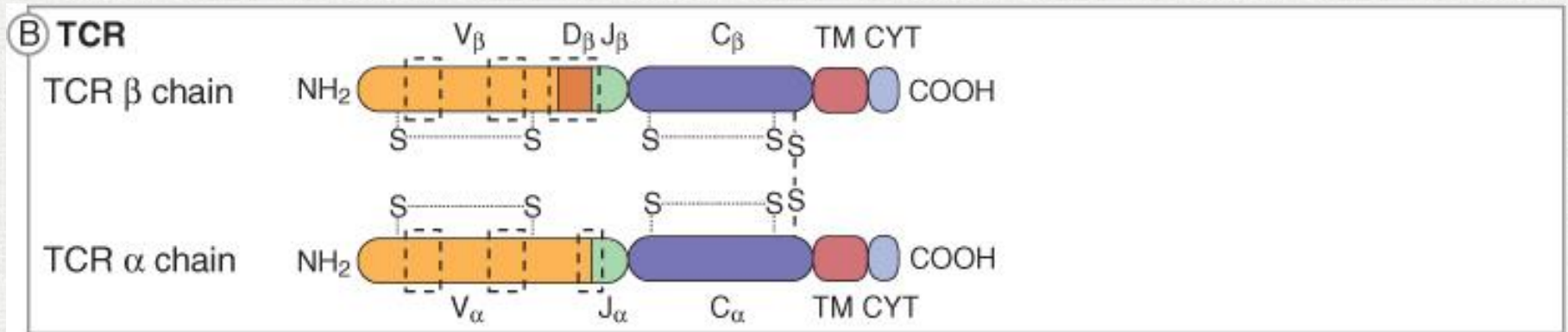
TcR típusok

1. $\alpha\beta$

2. $\gamma\delta$

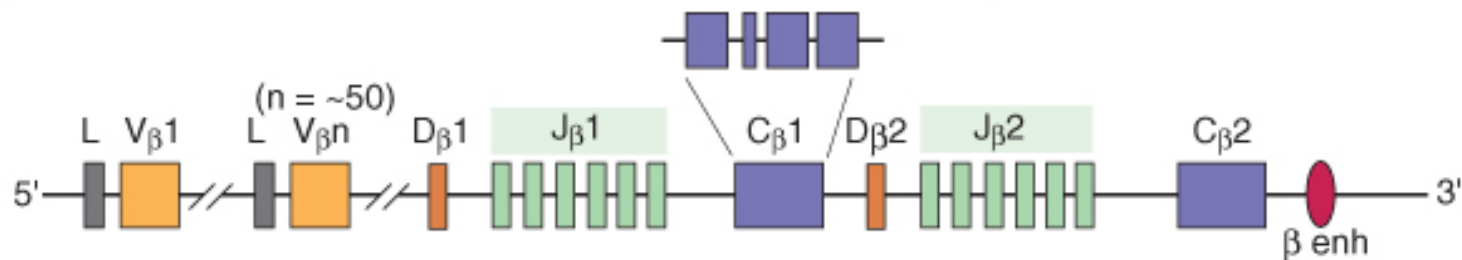
TcR α - β lánc szerkezet

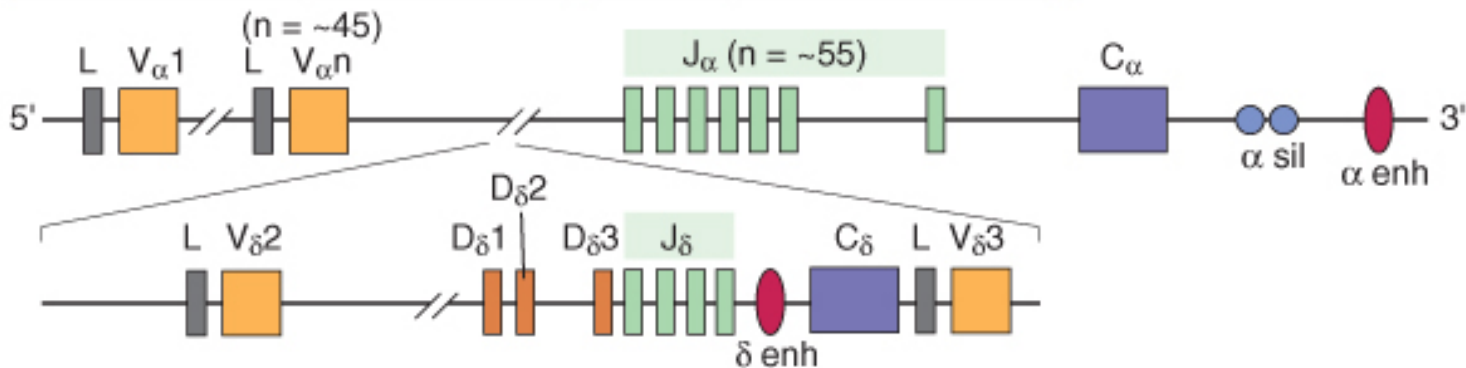

TcR-gének

Human TCR β chain locus (620 kb; chromosome 7)

Human TCR α , δ chain locus (1000 kb; chromosome 14)

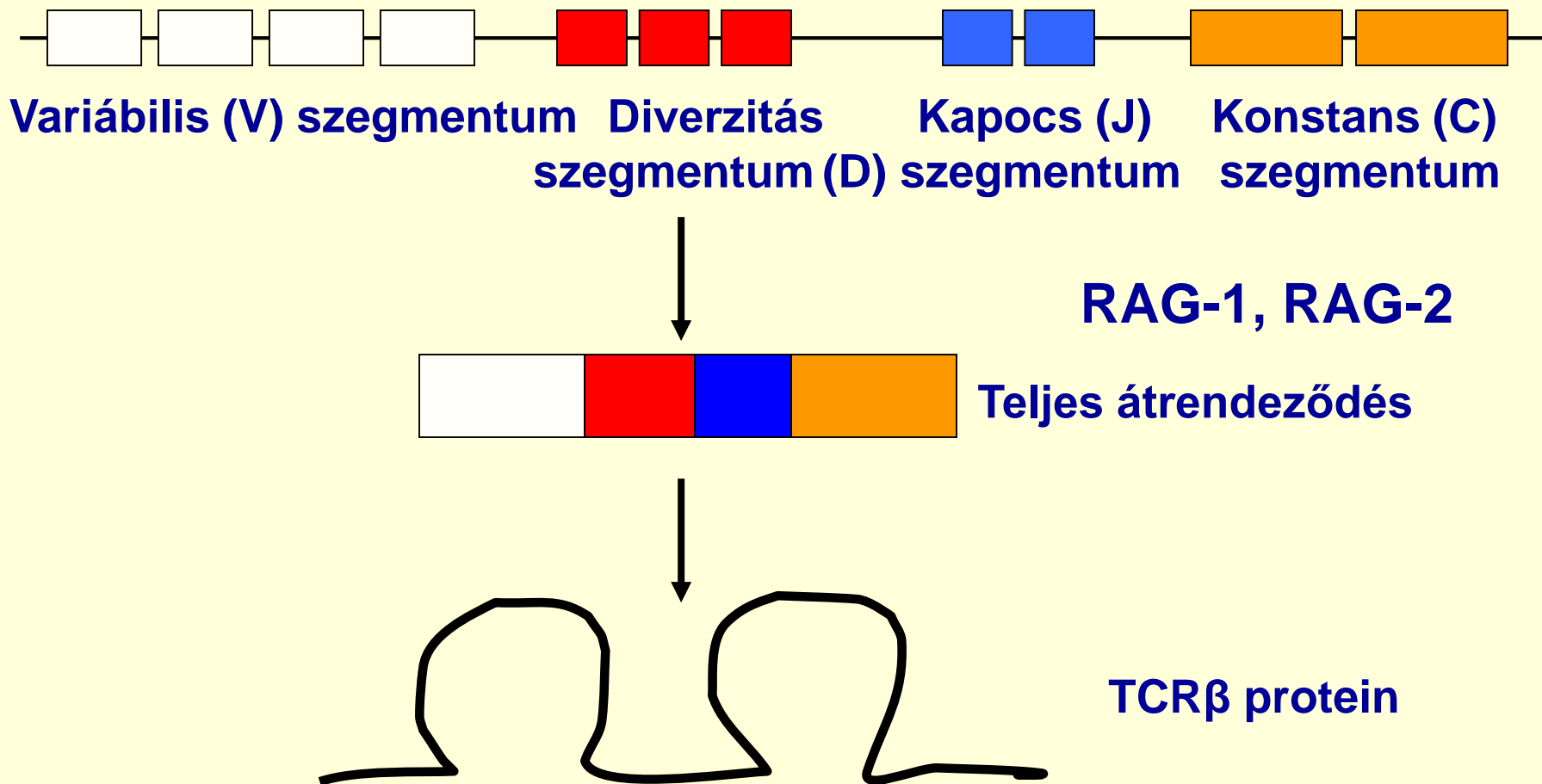

Human TCR γ chain locus (200 kb; chromosome 7)

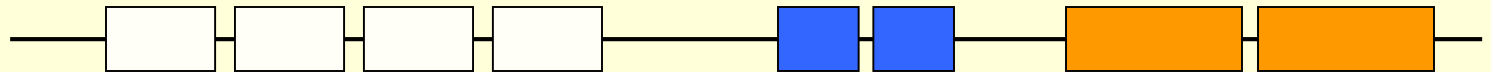
TcR gén átrendeződés I.

TcR β lánc gén

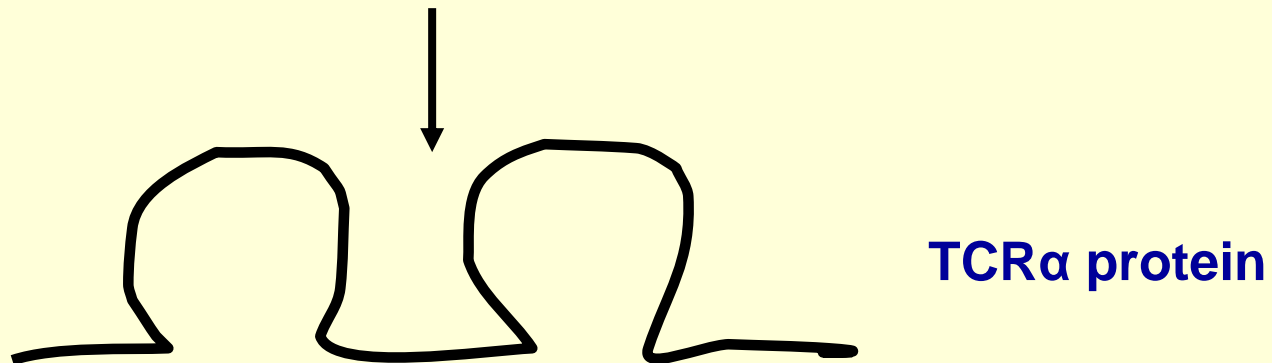
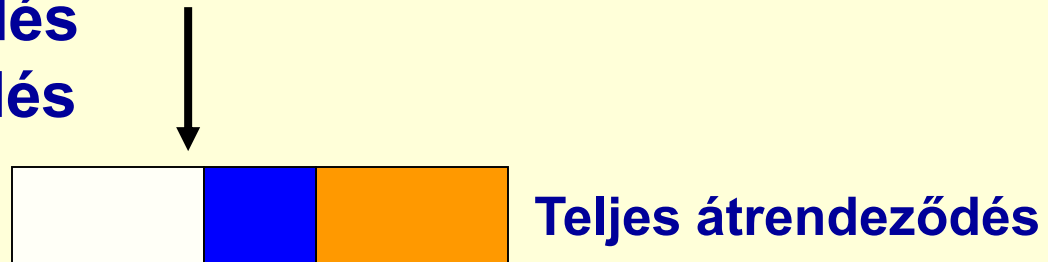
TcR gén átrendeződés II.

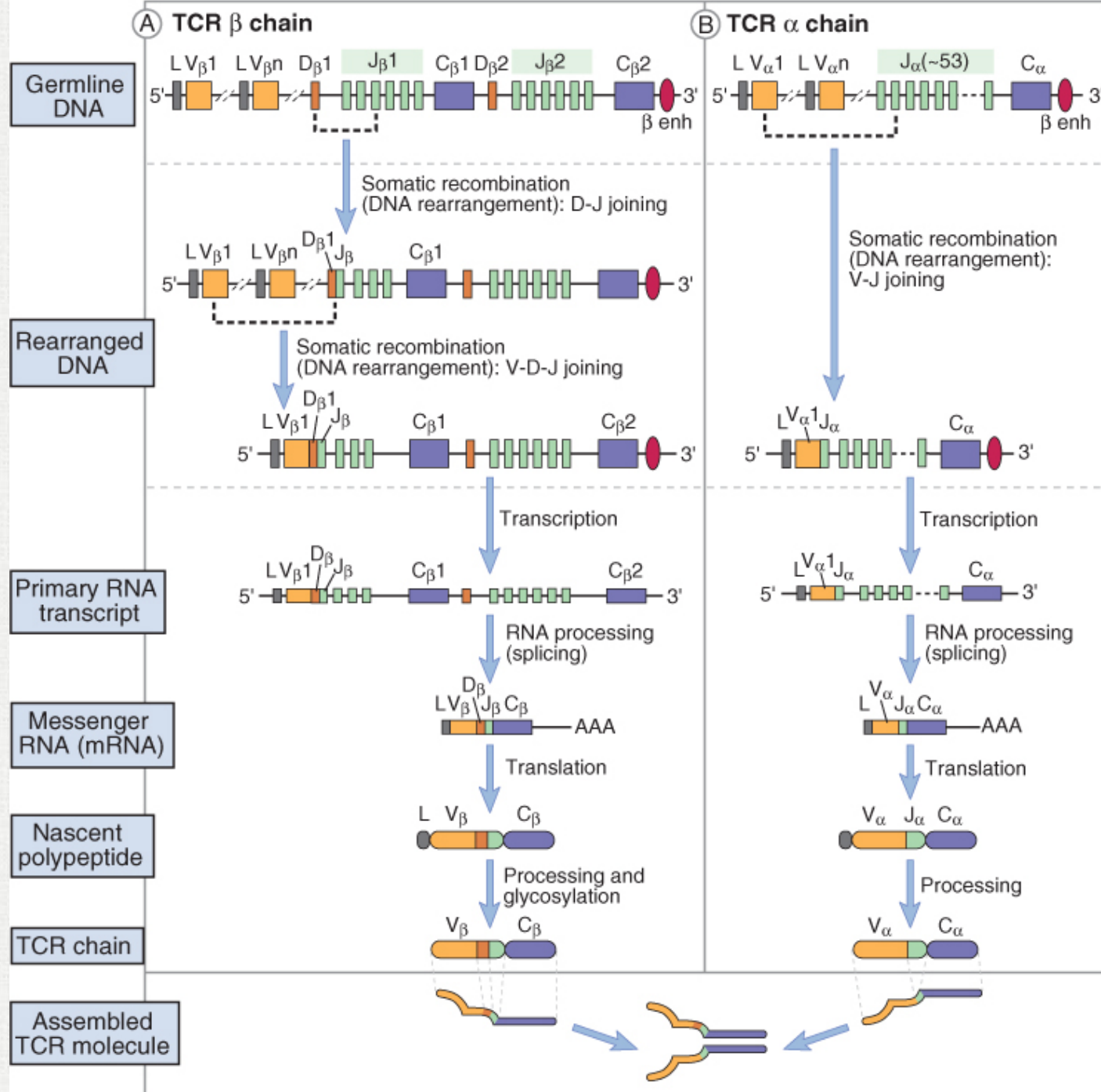
TcR α lánc

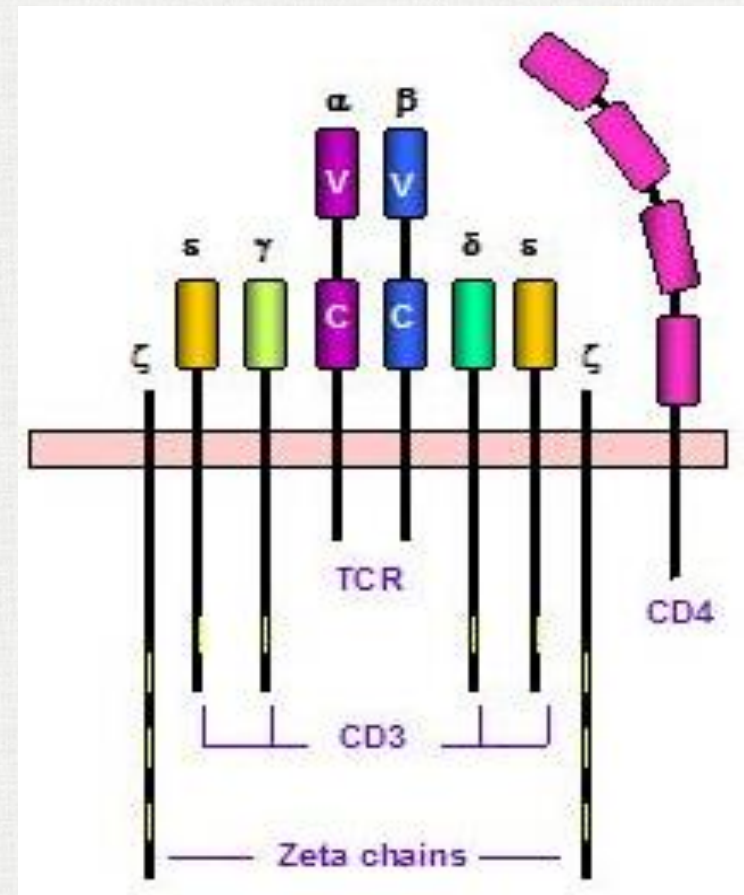
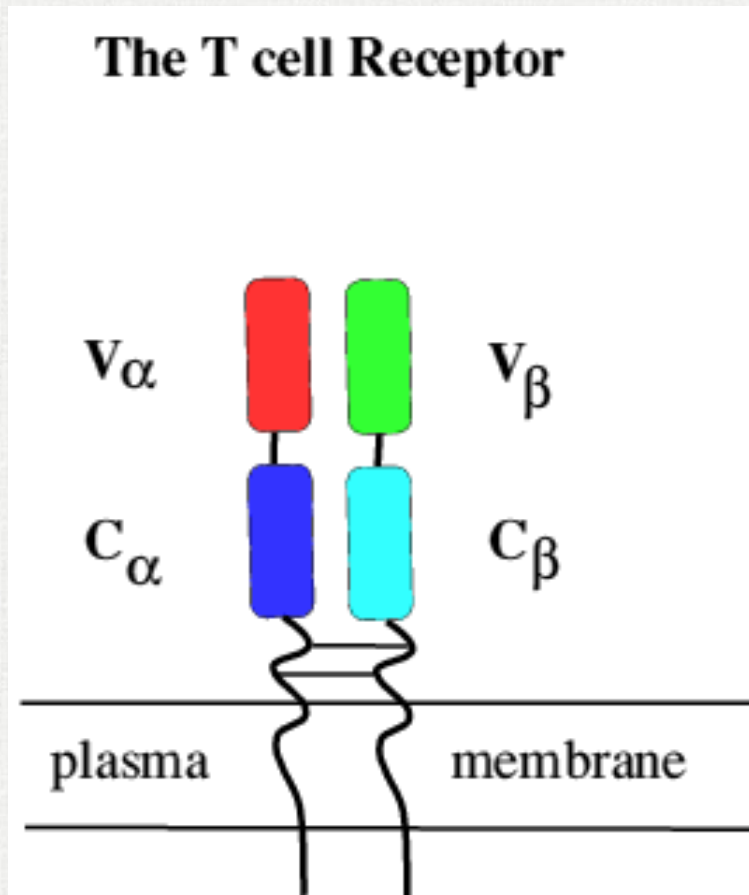
Variábilis (V) szegmentum   Kapocs (J) szegmentum   Konstans (C) szegmentum

1. β/δ átrendeződés
2. α/γ átrendeződés

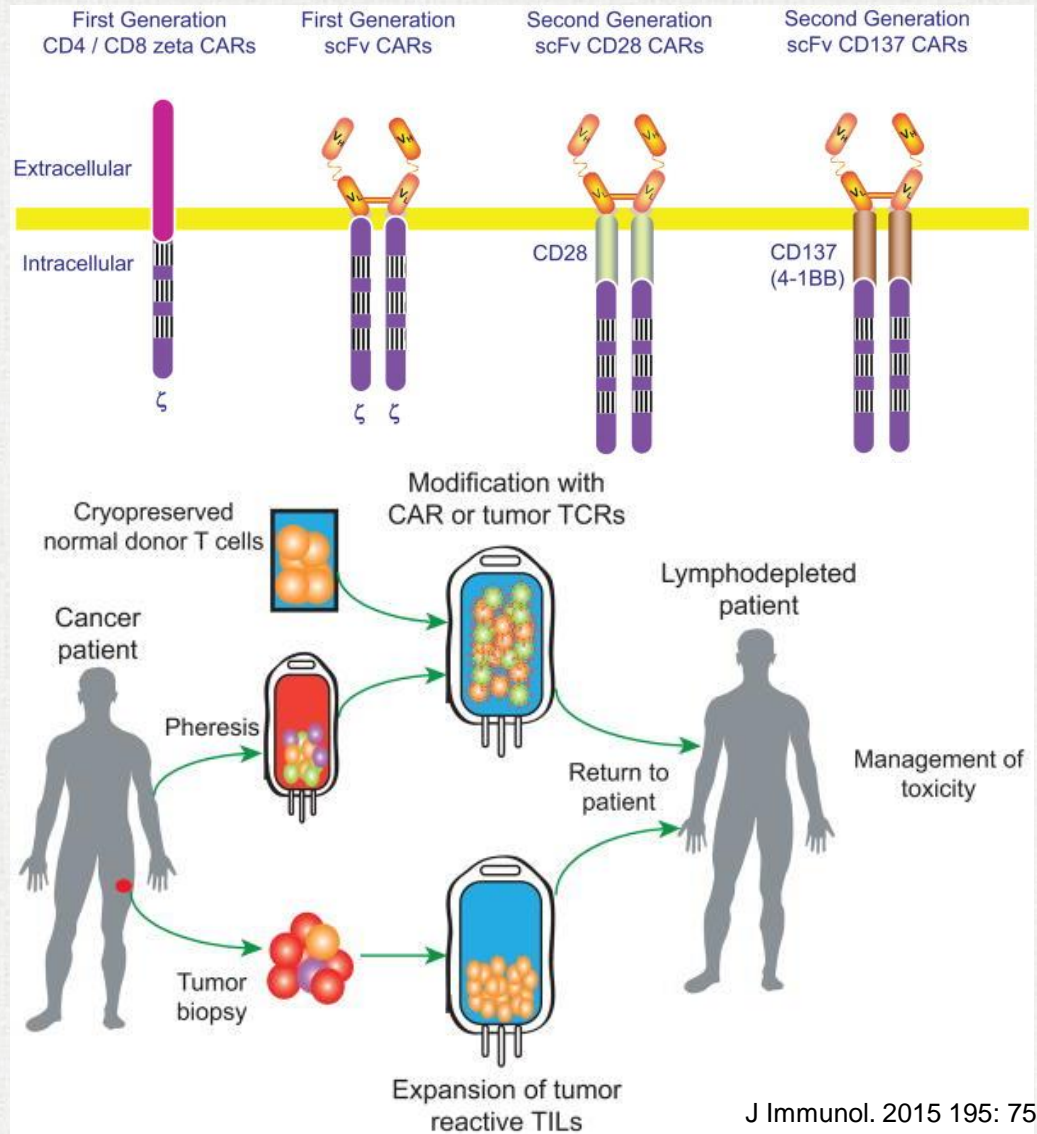
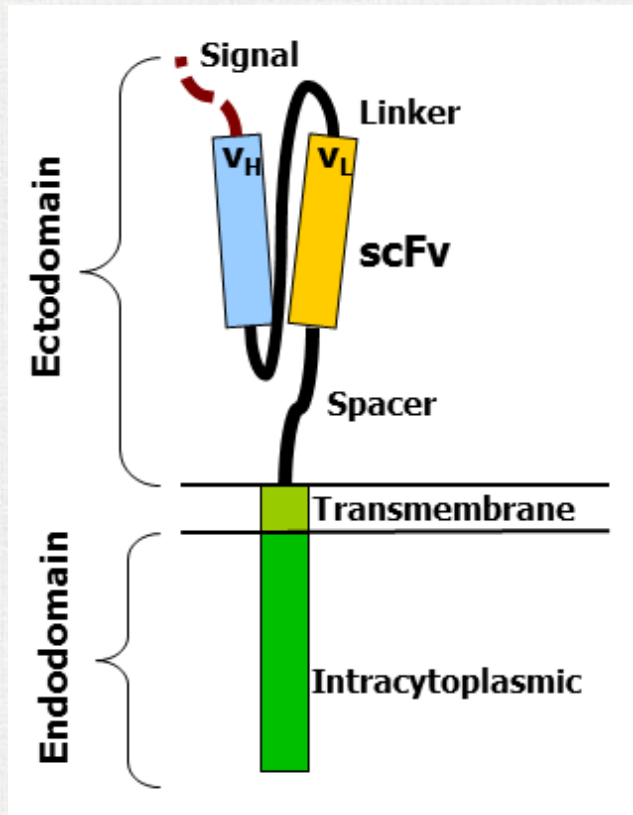

T-sejt receptor komplex (TcR)

BcR és TcR között – CAR (chimeric antigen receptor)

Immunológia alapjai

10. előadás

Primer B-sejt fejlődés

A vérsejtképzés fontosabb összetevői

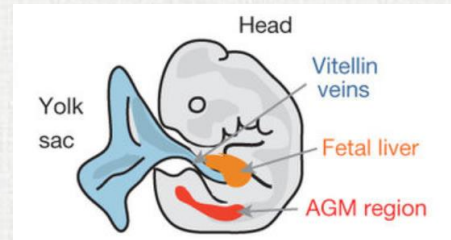
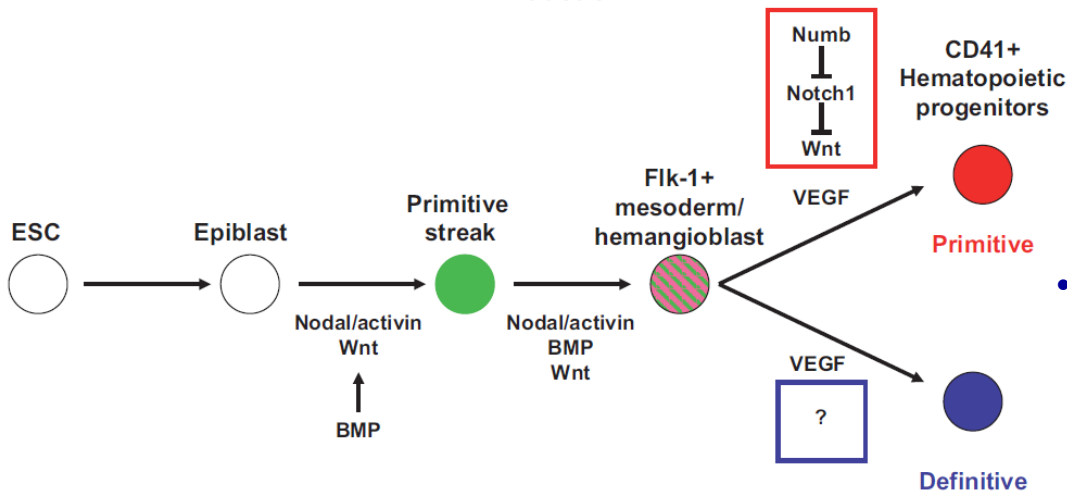
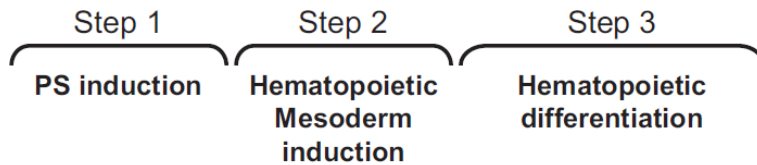
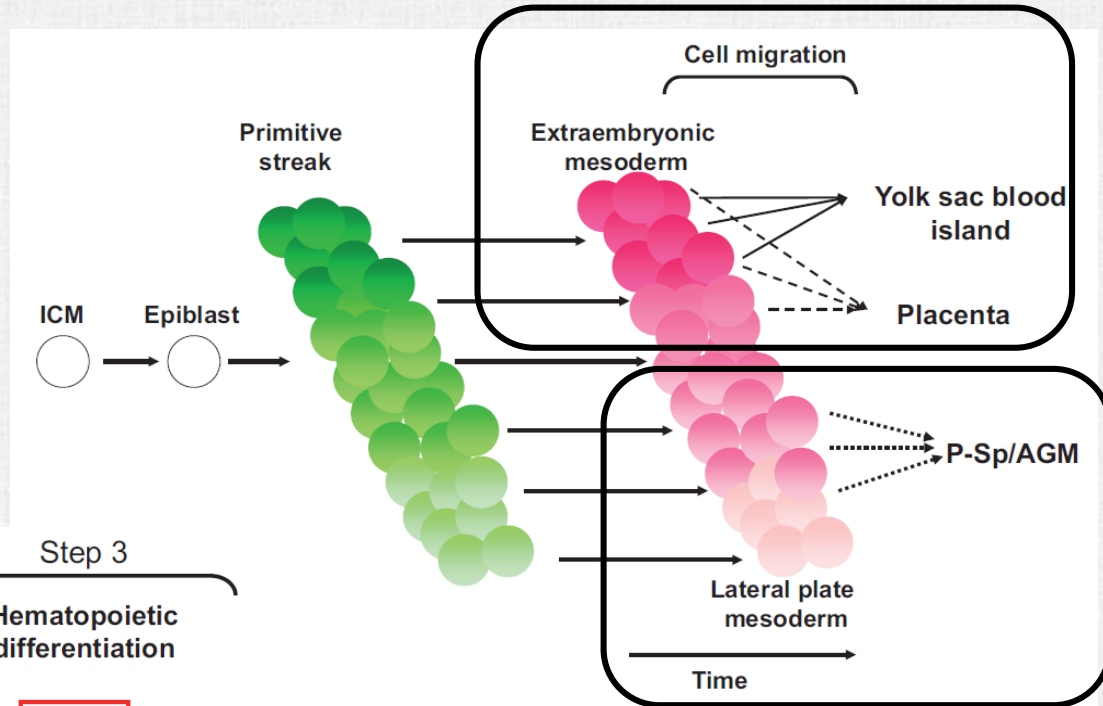
- **A vérképzés ontogenezise** – *mezodermás differenciálódás*
- **A vérsejtek képzése őssejtből** – *az egyedileg (a) serkentő/gátló transzkripciós faktorok együttes hatása (b) sejtfelszíni és szolúbilis mediátorok hatásának kombinálódásával*
→ **az eredet szöveti jellemzőitől függően eltérő termékek**
- **A folyamatos vérképzés fenntartása** – *a differenciálódó (kisebbség) és nyugvó állapotú (többség) közötti arány fenntartása*

A vérképző szövetek ontogenezise egérben

EXTRAEMBRIONÁLIS

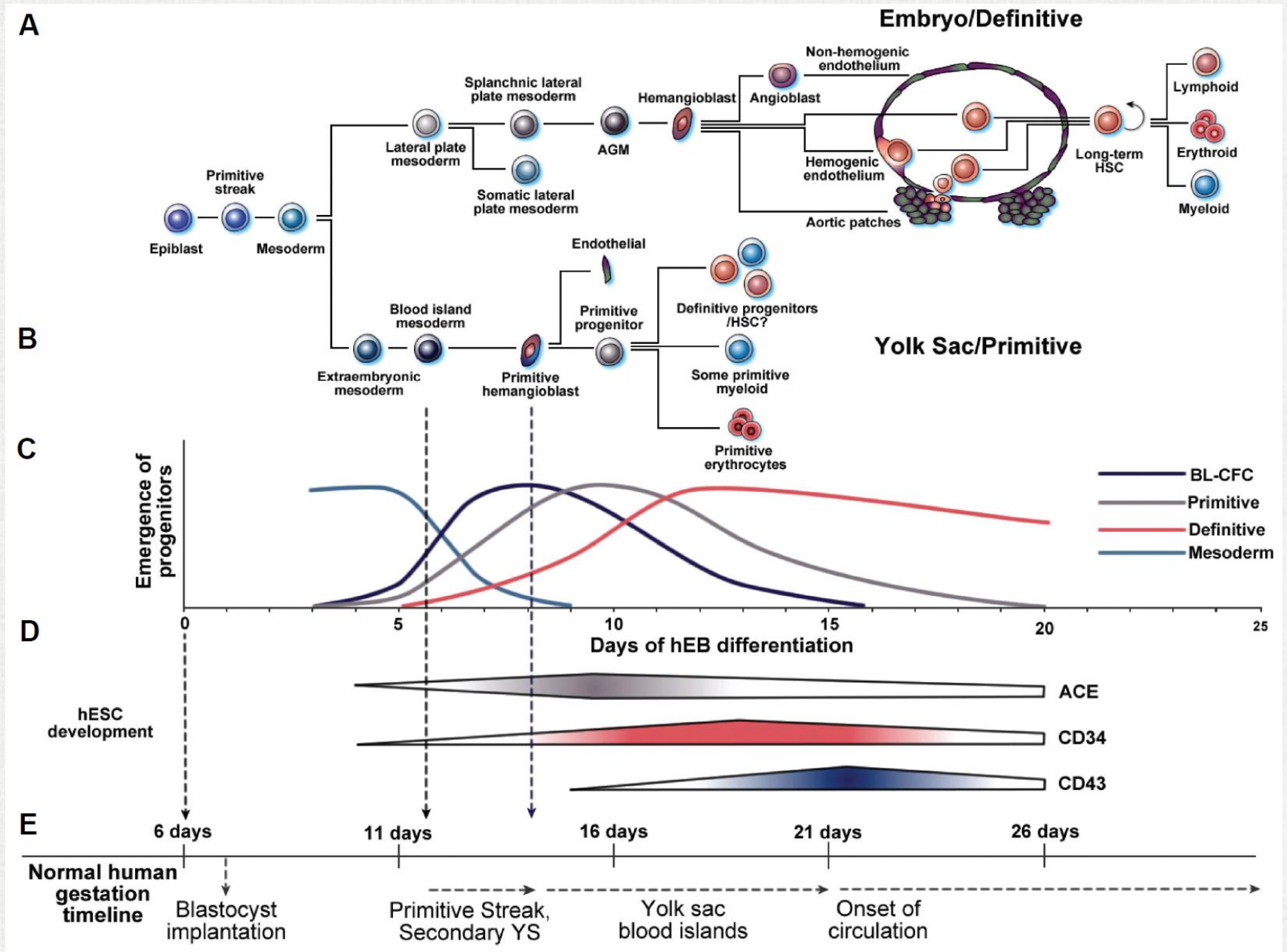
- Szikzacskó, placenta:
erythromyeloid prekurzorok →
felnőtt szöveti makrofágok?

INTRAEMBRIONÁLIS

- AGM → embrionális máj és lép
→ csontvelő: definitív

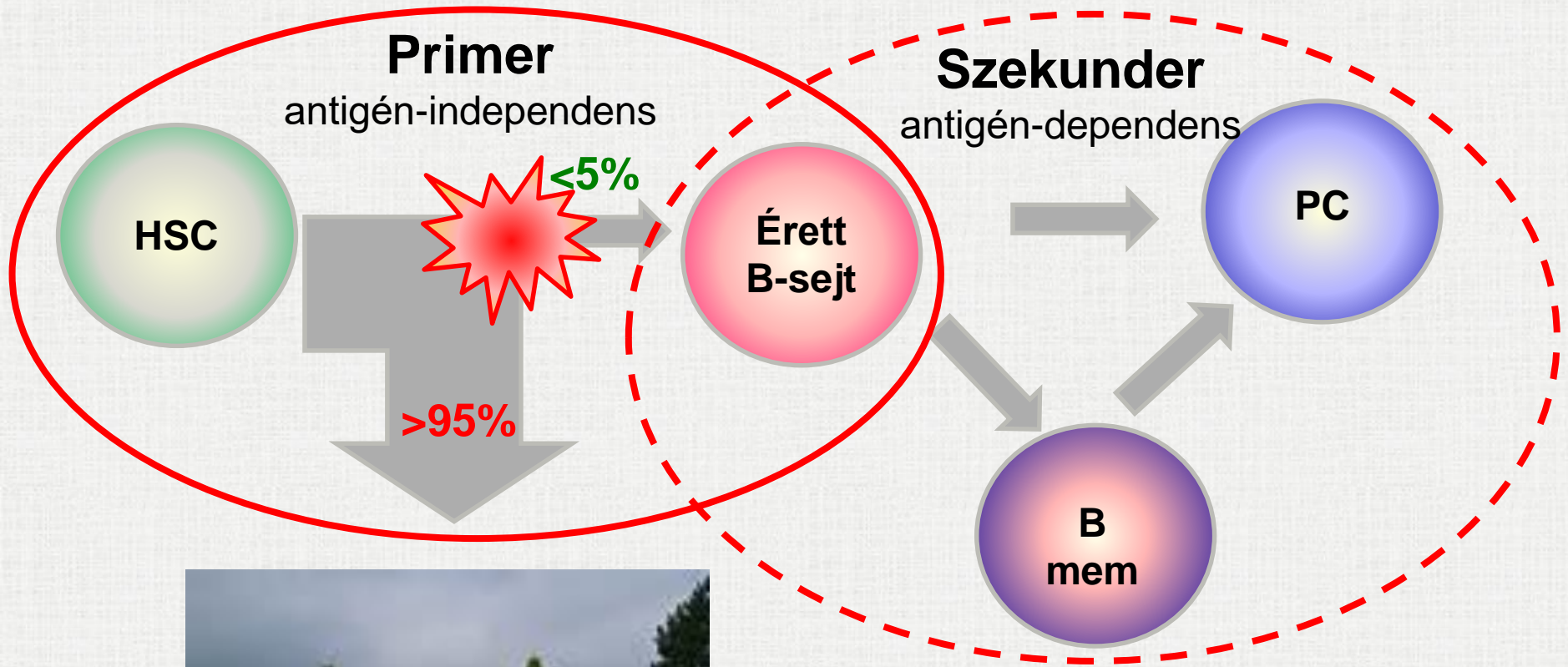
A vérképző szövetek ontogenezise emberben

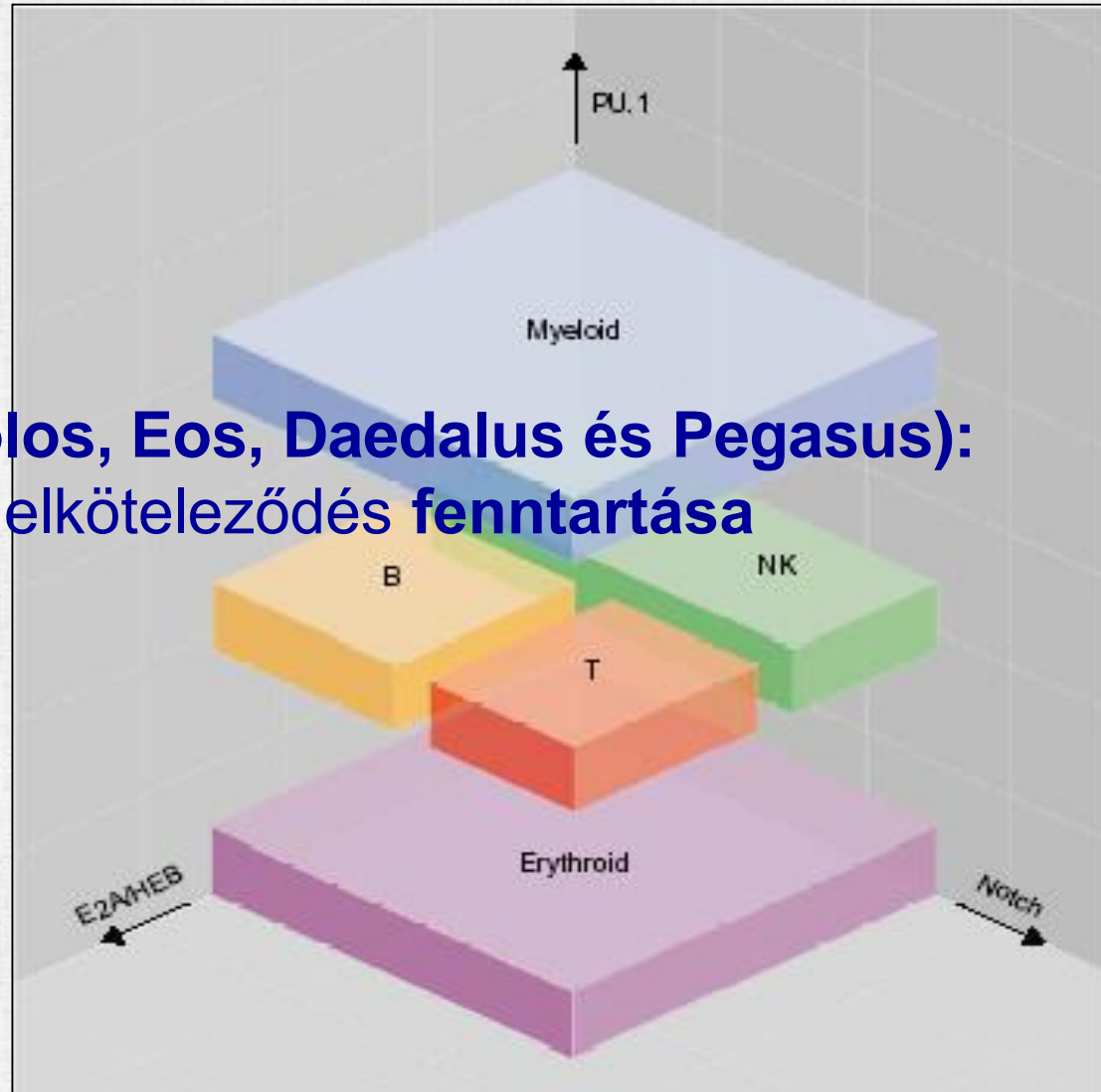
B-sejt differenciálódás: kulcskérdések

1. Vérképző őssejtek: egy nomád sejtcsoport.
2. Elköteleződés és túlélés: (How) To B or not to B?
3. Differenciálódás: „*Gnothi seauton*”
4. A B-sejtes társadalom kasztjai az eredet, elhelyezkedés és sejtfelszíni jellemzők alapján
5. Az immunológiai funkciókon túl: a B-sejtek szövet-építő szerepe

A B-sejt fejlődés szakaszai

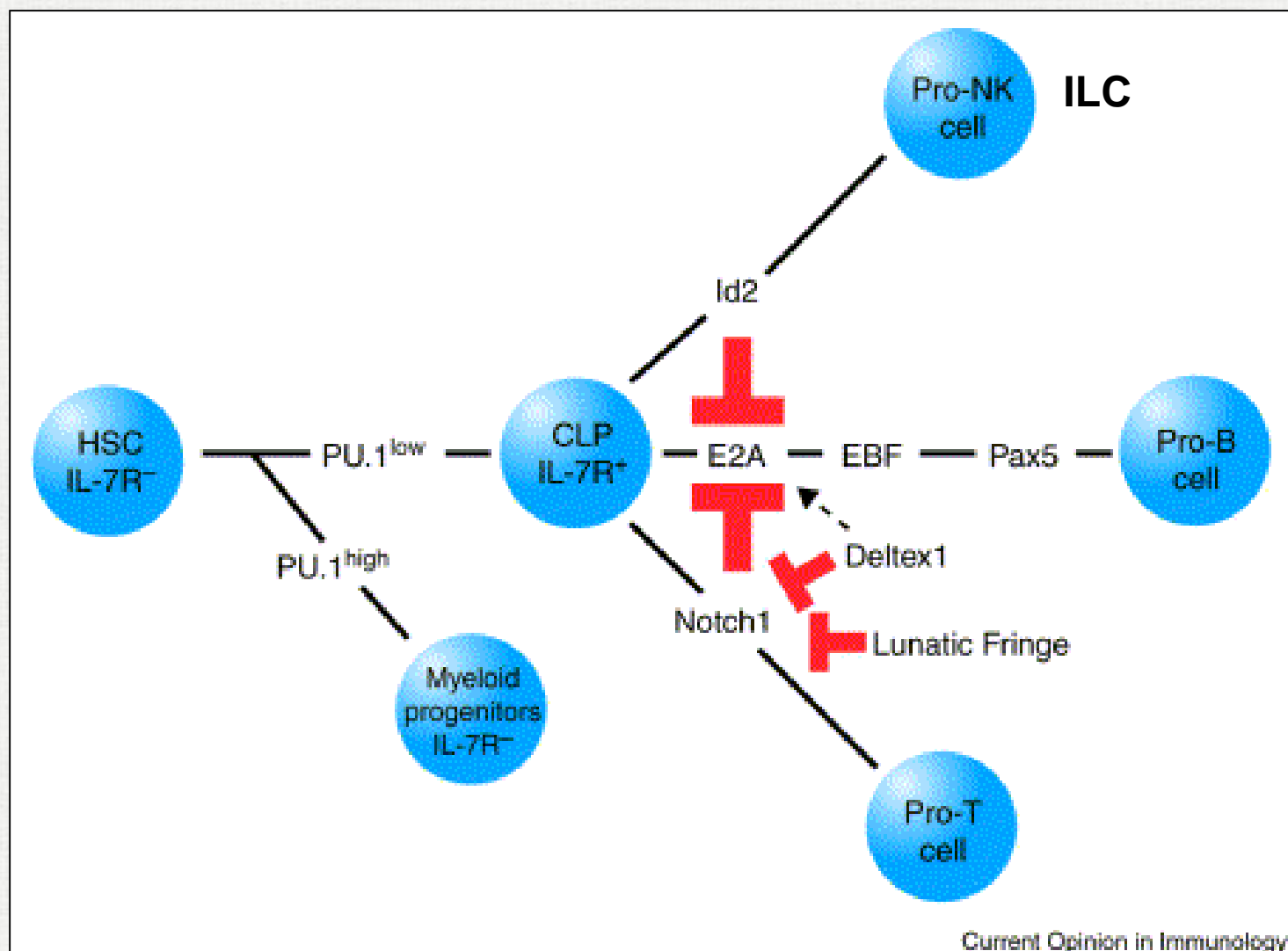

Ly/My elköteleződés – a GATA-1 és PU.1 egyensúly alapján

Ikaros (Aiolos, Eos, Daedalus és Pegasus):
A lymphoid elköteleződés fenntartása

B/T/NK elköteleződés – az E2A (B), Notch (T) és Id2 (NK) hatása

A csontvelői stroma szerepe

1. Adhézió: – CD44, VCAM-1
2. Növekedési faktorok: IL-7, IL-3, SCF.
3. Válasz-módosítók: Wnt, ECM komponensek.
4. Kemokin-termelés: SDF-1/CXCR4 ligand.

A B-sejt:stroma kölcsönhatások módjai

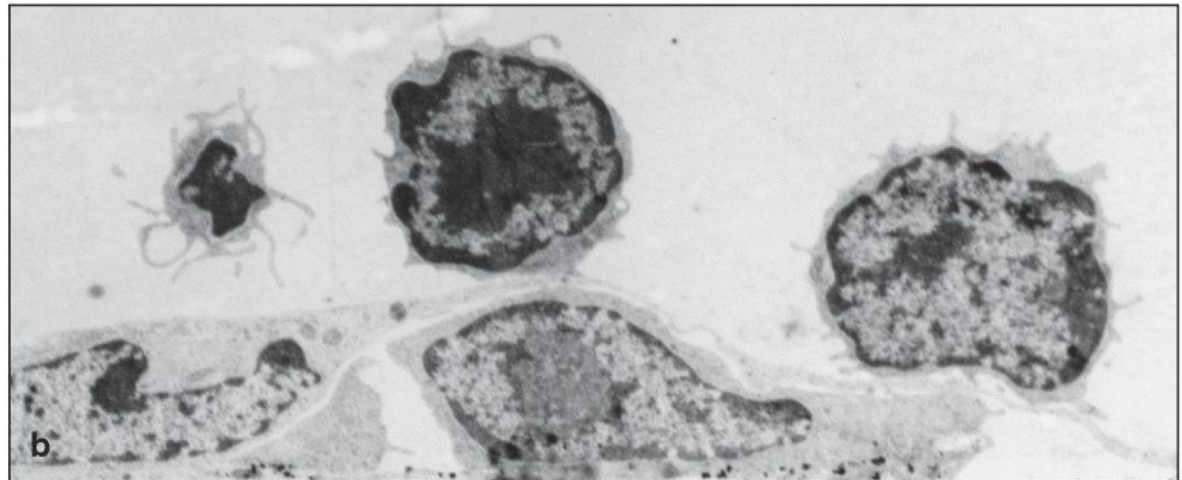
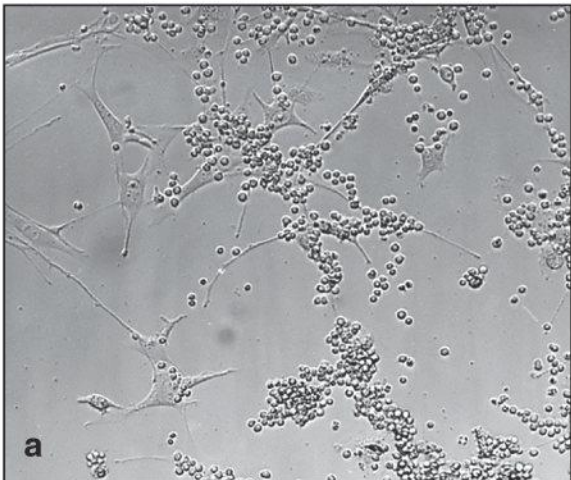
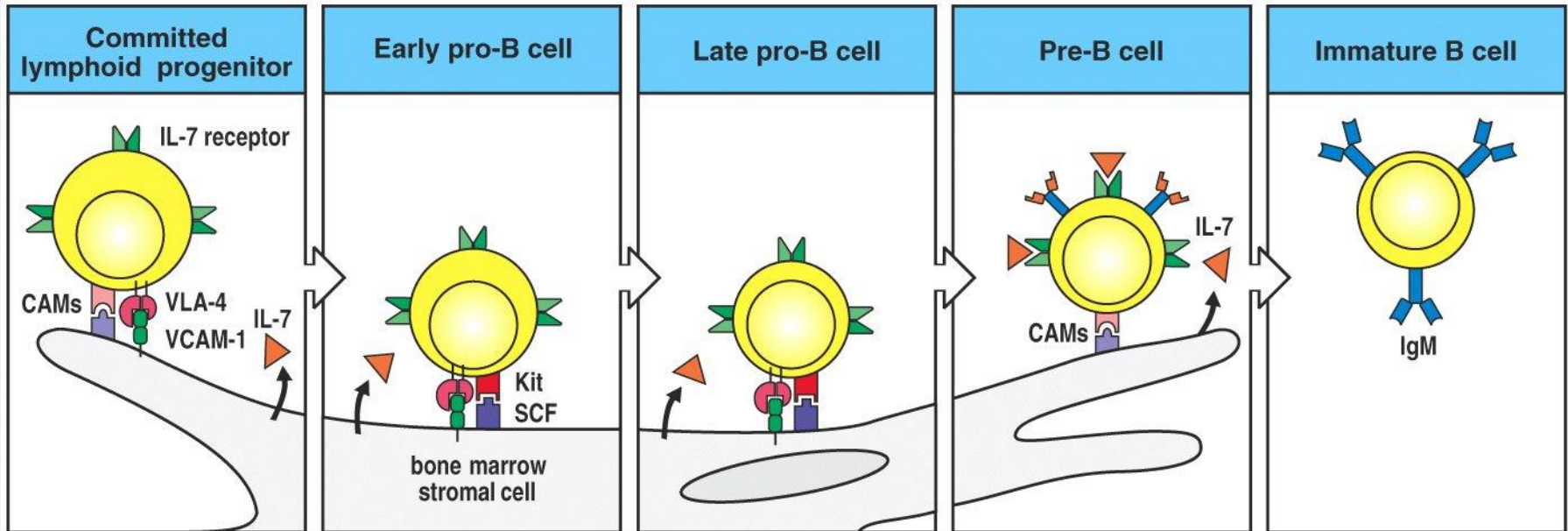

Figure 7-4 Immunobiology, 6/e. (© Garland Science 2005)

B-sejt fejlődés I: HSC > “nagy pre-B”

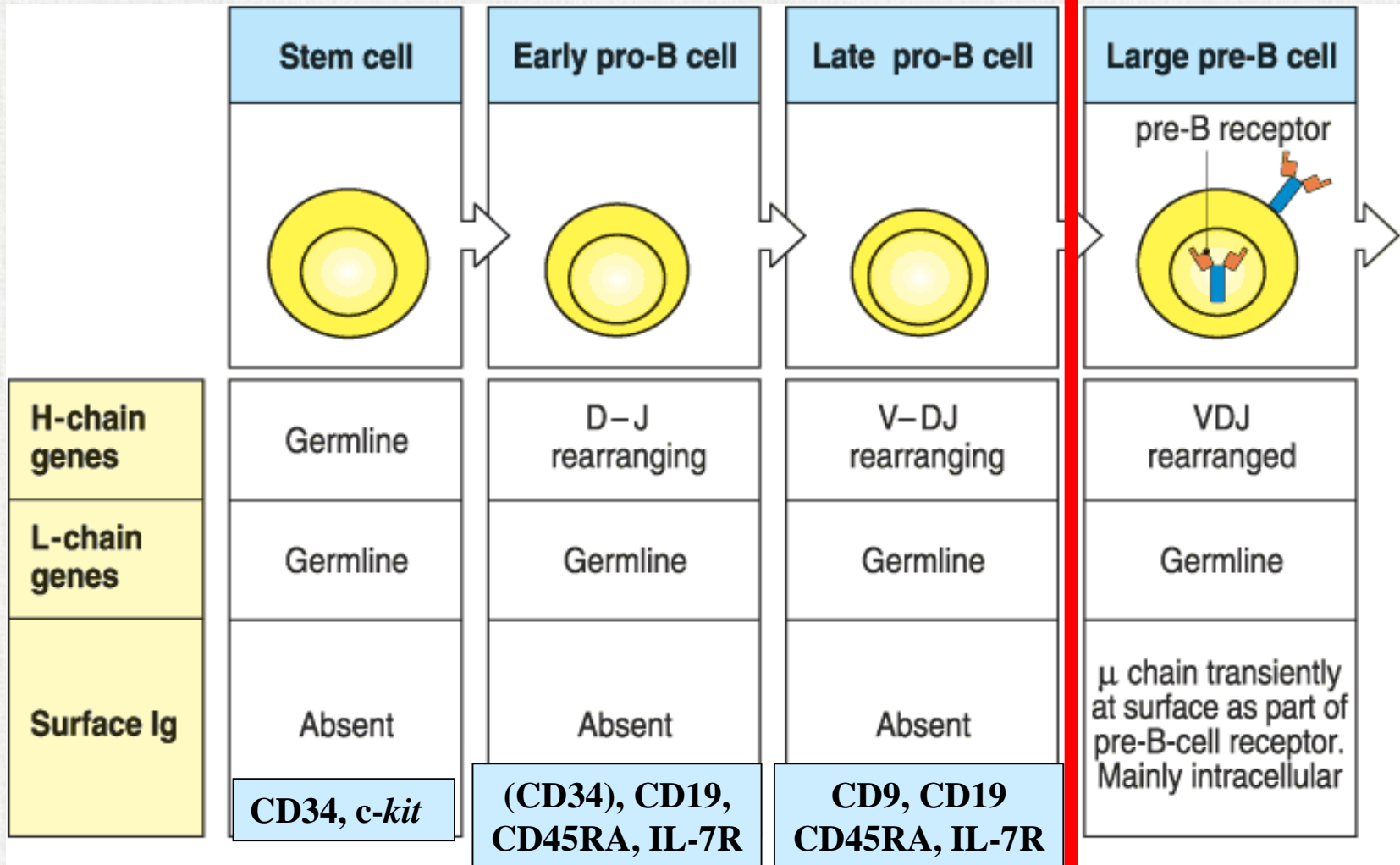

Fig 7.5 part 1 of 2 © 2001 Garland Science

B-sejt fejlődés II. “kis pre-B” > “érett B”

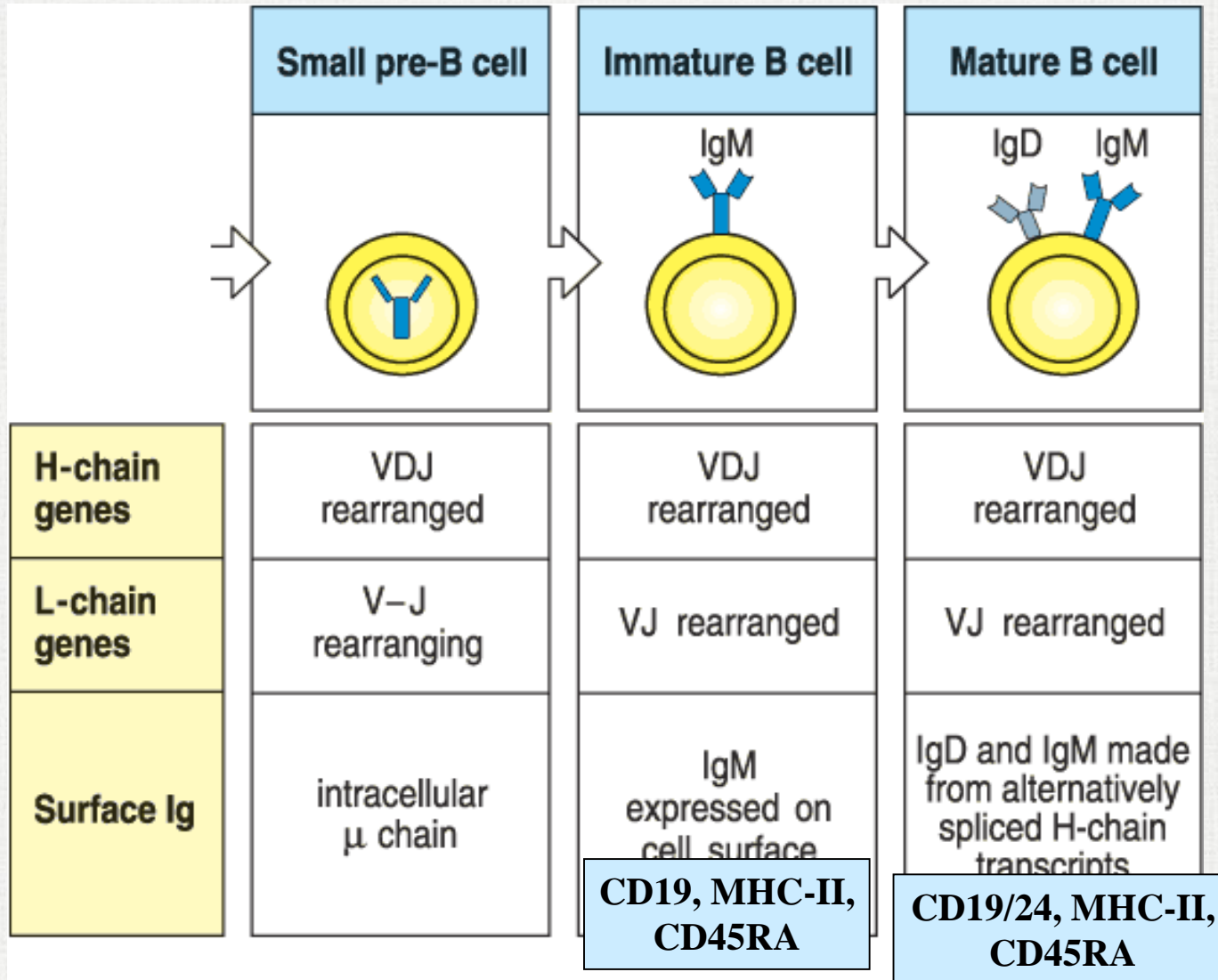
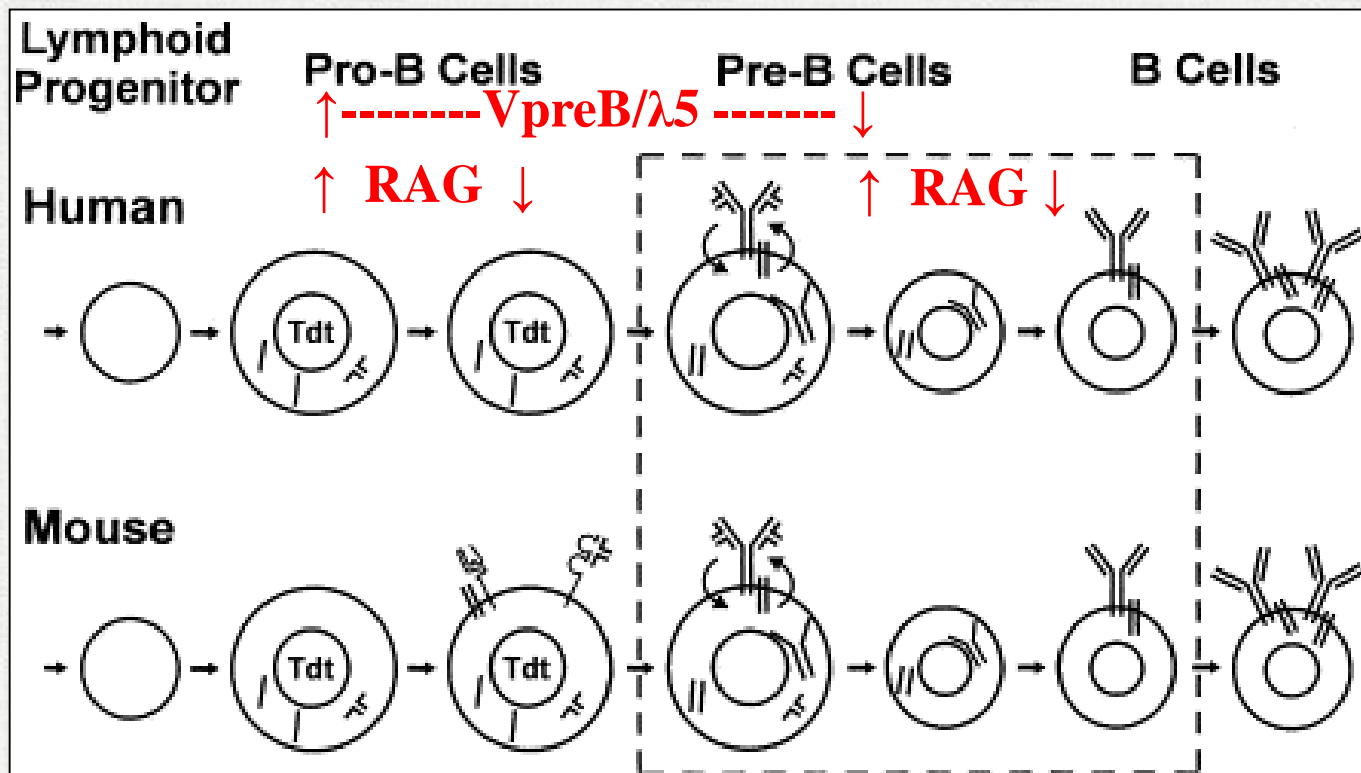

Fig 7.5 part 2 of 2 © 2001 Garland Science

preBcR – BcR váltás

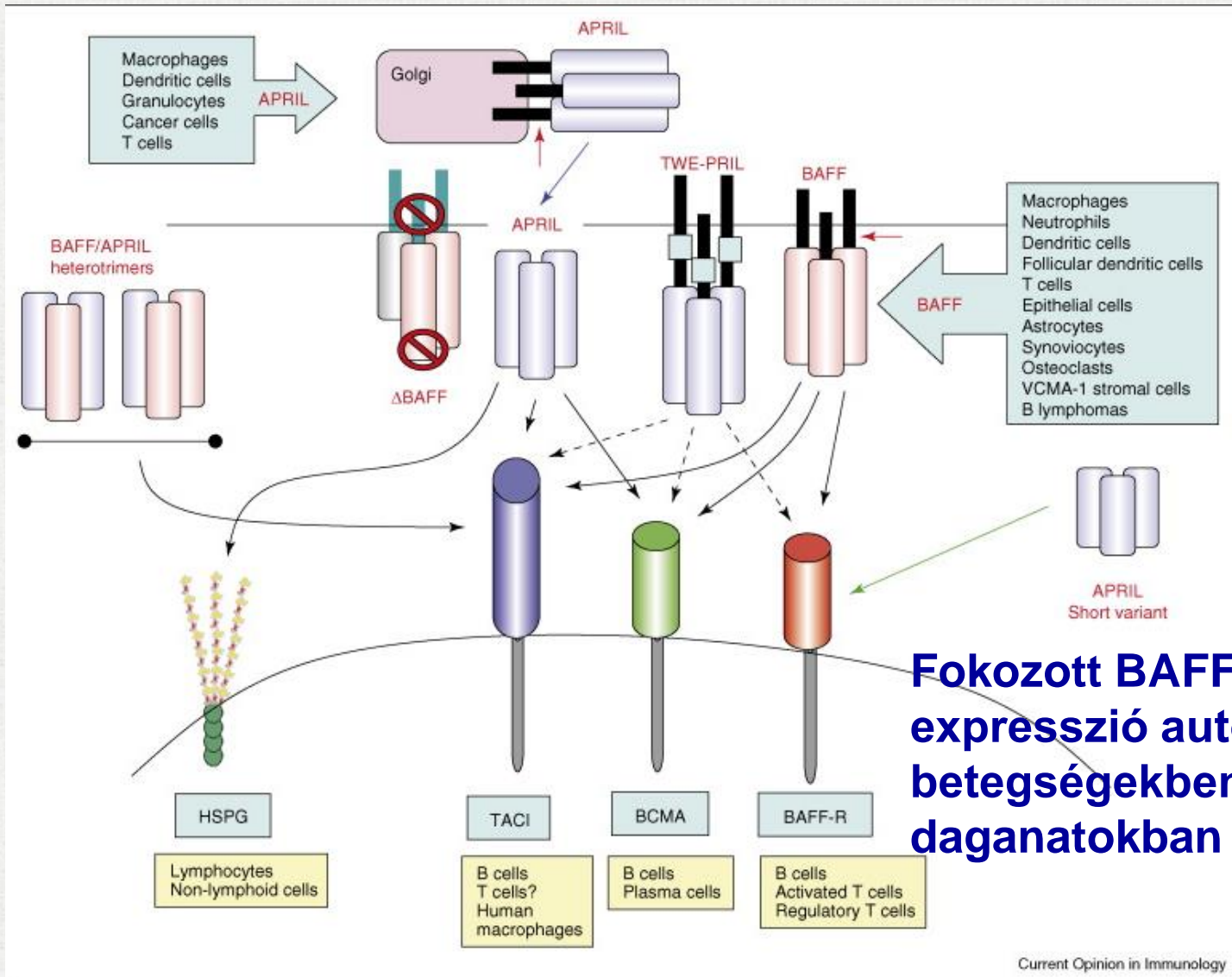
Szabályzó elemek:

preBcR: IgH(tm)/VpreB/λ5 → hiányuk súlyos B-sejt érési zavart okoz

Funkció: stromális ligand kötése (?)

TdT: hiányában nincs N-inszerció → B-1 sejt dominancia

A perifériás B-sejtek pre-immun túlélése

B-sejt alcsoportok ontogenetikai különbségei

- **B-1 B alcsoport:** embrionális eredet, ön-megújítás, alacsony affinitású autoantitest termelés, újszülöttekben és CLL-ben gyakori előfordulás, testüregi elhelyezkedés.
(CD5+, CD43+, IgM++/IgD+)
- **Marginális zóna B-sejtek:** a B-1-hez hasonló Ig izotípus-megoszlás, felnőtt csontvelő eredet, a follikuláris B-sejtektől eltérő differenciálódás, viszonylag immobilis.
(IgM++/IgD+, CD21++, CD23+/-)
- **Konvencionális follikuláris B-sejtek.** (IgM+/IgD++, CD21+, CD23++, recirkulálnak).

A B-sejtek szövet-építő szerepe perifériás nyirokszövetekben

